

TOMIS

REVISTĂ EPARHIALĂ DE CONSTANȚA

CEL CE VA BEA DIN APA, PE CARE O VOIU DA EU
NU VA INSETA IN VEAC. — IOAN IV. 14

IMOT ANTI-IZRETTIA
ADYTOLEIS

ZIMOT

SUMARUL

Scrisoare pastorală	+ Gherontic
Jertfele Ardealului	Pr. Const. Staicu
Contribuțiuni la cunoașterea vlădicăi Bretanion	Dr. Ion Dinu
Crăciunul românesc 1941	Pr. M. Rădulescu
Taina Intrupării	Pr. Gh. Sorescu
Christos soarele dreptății	Pr. St. Popescu
Diverse	* * *

T O M I S

Revistă oficială, lunară, eparhială, de Constanța.
Sub patronajul Prea Sfințitului
EPISCOP GHERONTIE

Gherontie

din mila lui Dumnezeu smeritul Episcop al Constanței, vechiul Tomis și al Durostorului, către clerul și credincioșii eparhiei sale, har și pace dela Dumnezeu, iar dela noi athierească binecuvântare.

IUBIȚILOR,

Vifor de gânduri necredincioase cuprinde azi sufletele întregii omeniri. Ca niciodată în istoria lumii, năprasnic foc s'a aprins peste tot pământul.

Pare-se că astăzi omenirea a apucat calea apocaliptică.

Se scoală împărăție contra împărăție, neam contra neam, se seamănă stricăciune și moarte, cum nu s'a mai văzut pe lume, vreodată.

Desigur, iubiților, prăpădul nu e fără rost și fără dreptate, pentrucă, toți ne-am abătut, împreună ne-trebnici ne-am făcut. Dar Dumnezeuul nostru, nu-i Dumnezeuul războiului, ci al păcii și al buneivoinii între oameni, așa cum au vestit îngerii la nașterea Domnului.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos ni-a înfrățit prin jertfa Sa de pe Cruce și ni-a dat porunca nouă a dragostei, când a zis în Sfânta Sa Evanghelie: «să vă iubiți unul pe altul, precum eu v'am iubit pre voi».

Făcut-a și face omul așa, iubiților?

În ce ne privește pe noi, să răspundă fiecare, în conștiința sa și, de se va găsi fără nici-o vină, de

bine; de nu să caute îndreptare căci *«seurea la rădăcina pomului stă și tot pomul netrebnic se taie și, în foc se aruncă»*.

IUBIȚILOR,

Dar nu aceasta am avut eu în gând, când m'am hotărît să vă scriu, acum, de Praznicul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, adică, nu atât învățătură să vă dau, cât un sfat și un îndemn părintesc să vă trimit, un apel în plus să vă fac.

Dreptatea istorică și justiția imanentă Dumnezească, ni-a poruncit să pornim la luptă, pentru recucerirea străvechilor noastre provincii Basarabia și Bucovina, cari — de un an de zile — ni fuseseră silnic răpite de sovietele rusești.

De șase luni, soldatul român se luptă, sângerează și unii au murit pe câmpul de onoare pentru Cruce și Reg, pentru readucerea la sînul Patriei noastre a acestor provincii.

Și le-a recucerit. Ba, știind că peste Nistru, de atâția ani, stau sub robia moscovită câteva sute de mii de români, frați de-ai noștri, soldații noștri și aliații germani, sub comanda celui mai viteaz dintre ei — Mareșalul României Ion Antonescu, Conducătorul Statului, au trecut Prutul și Nistrul, desrobind și ocupând ce era al nostru. Ei stau de strajă pentru siguranța și liniștea noastră acolo, în îndepărtate locuri, pe unde au luptat în trecut și Voevozii noștri.

Ei bine iubiților, Mareșalul ne roagă acum, să nu-i uităm. Stăpânirea le-a asigurat întreținerea, dar armata mai are nevoie de îmbrăcăminte călduroasă de iarnă și deaceea Mareșalul a făcut apel la noi cei de-acasă, să-i dăm tot sprijinul.

Recunosc și mă mândresc că eparhia noastră, așa ciunțită cum este azi, a răspuns cu dragoste la această chemare. Așa, preotesele și femeile noastre au împletit flanele, ciorapi și mănuși de lână și le-au trimis armatei. Iar din obolul nostru al tuturor, s'au adunat multe alimente și de tot felul, cu care am îmbelșugat hrana răniților din spitale.

Pentru toate acestea eu vă mulțumesc și vă binecuvintez.

Dar mai este ceva, fiilor: ostașii sunt pe front, iar acasă au lăsat soție, copii, părinți bătrâni, dintre care mulți sunt lipsiți de cele trebuincioase traiului.

Mulți n'au îmbrăcăminte, lemne, alimente; dar în acelaș timp se găsesc, slavă Domnului, într'un oraș sau sat destui gospodari, cari ar putea să vină mereu în ajutorul celor lipsiți.

M. S. Regina Mamă Elena a fost cea dintâi care ni-a dat îndemn și exemplu de ceea ce trebuie să facem. Deasemenea Doamna Maria Mareșal Antonescu a luat inițiativa și a înființat Consiliul de Patronaj al operelor sociale, tocmai în scopul adunării de alimente, haine, lemne, etc., pentru familiile soldaților și pentru săracii satelor și ai orașelor.

Rezultat-le acestor strădanii sunt îmbucurătoare. Dar, lipsa nu se biruie cu cât am făcut până acum. Trebuie ca mereu să împărțim ceea ce avem — pâinea noastră — cu săracii, cu văduvele, cu orfanii, cu răniții de prin spitale.

Personal, eu am înființat chiar dela începutul războiului în Constanța, un comitet misionar sub numele de «Cuvioasa Parascheva», sub președinția activă a Protoiereului Dumitru Andrei, care — începând dela 27 Iunie 1941, a pregătit timp de peste 50 de zile masa răniților dela Spitalul Militar și cel comunal, împărțindu-le și alte numeroase daruri.

Acest comitet activează neîncetat, pentru că ne încurajează femeea română și instituțiile din Constanța, precum și preoțimea dela țară.

La Călărași, deasemenea, am vizitat în dese rânduri spitalele și am acordat ajutoare, cărți de rugăciuni, iconițe și cruciulițe, pentru întărirea sufletească a răniților.

Crucea Roșie, filiala Constanța, de sub președinția mea, a împărțit de Crăciun alimente, țigări, etc., răniților de prin spitale.

Recunosc, încă odată, că numai datorită concursului plin de entuziasm ce ni s'a dat de credincioși,

ne putem mândri azi cu opera noastră filantropică. Vine Crăciunul, iubiților. Intindem masa, ne veselim de Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Ne ospătăm mai mult ca de obicei. Așa ni-i datina noastră străveche și-i frumoasă.

Dar să nu uitați: o bucățică de pâine să dați neîncetat pentru săraci; căci «*cine ajută pe sărac, împrumută pe Dumnezeu*».

† Gherontie

NOTĂ.—Această *scrisoare pastorală* se va citi în biserici în sărbătorile Nașterii Domnului, precum și în alte sărbători din timpul iernii.

Jertfele Ardealului

Prometheu, eroul lumii vechi, fusese pironit pe stâncile Caucazului de sentința nemiloasă a Olimpului păgân, fiindcă avusese cutezanța să răpească lumină din cer, pentru oameni. Un vultur îi sfâșia ființa, pentrucă pusese la îndemâna muritorilor lumina și căldura focului sacru. Ardealul a stat înlănțuit secole de-arândul, pentrucă pământul său a fost leagănul românismului și fiindcă țâșnirile sale de lumină limpezeau și încălzeau conștiința națională a Neamului întreg.

Suferința lui Prometheu a fost curmată de titanica îndrăsneală a lui Hercule; lacrimile Ardealului n'au încetat nici astăzi. Inchid ochii minții și văd, ca 'ntr'o frescă vie, istoria Ardealului îndurerat.

Pe câmpiile arse de soare și de călcăele lui Atila, dintre Tisa și Dunăre, norod străin și păgân se așează. Copitele cailor Ungro-finilor asiatici răscoleau colbul drumurilor bătrânei Europe. Oamenii se fereau din calea cruntelor arătări. Băștinașii purtau în inimi icoana Nazarineanului, pe când veneticii se prosternau în fața foșnetului pădurii și se închinau

clinchetului pâraelor. Căci veneticii nu cunoscuseră adevărul și ochii lor pluteau în besna neștiinții de Dumnezeu.

Taberele barbare își jăruia focul vetrelor cu troițele dela răspântiile creștine și când trecut-au munții noștri, în vârtej de răzbunare, și-au priponit telegarii, răpiți din ogrăzi voevodale, de țâțâna sfințelor noastre Bisericuțe de lemn.

Din chilii se prelingeau în noapte umbre de preoți pletoși și cu barba albă ca laptele.

Oamenii de smoală dănțuiau în jurul limbilor de foc din vatra proaspătă și trimeteau sulii cătrănite în piepturile închinătorilor. Acesta a fost începutul suferinții.

Mai pe urmă, veneticii au îmbrăcat mantie de prinți creștini și au aruncat pelerină de cardinali pe umeri și au început să poruncească în casa noastră. Și când Neamul a ajuns la obidă, au durat temniți grele și le au umplut cu rumâni.

Sub cer de plumb, Bisericile bătrânului Ardeal ortodox priveau uimite, cum căpăteniile lor se îndreptau grăbite spre surghiun. Copiii satului din sprânceana dealului se întorceau cu suflet cernit dela școala săracă, unde «Domnul», cu cisme peste genunchi și cu fulg la pălăria semeață, le vorbise în grai străin.

Bieții creștini depăneau, la gura sobei, poveste tristă, cum au găsit în țărâna drumului crucea Vlădicăi dela Bălgrad. Din poarta temniței din Vinț, ochii Mitropolitului, lapidat și biciuit în fiecare zi, învăluiau cu căldură turma dreptcredincioșilor și, din tainișile sufletului său de arhieru al Crucificatului, risipia binecuvântare peste norod, glăsuind: iartă-le lor, Doamne, că nu știu ce fac!

Casele preoților cucernici rămăneau pustii; bușuiocul plângea în fereastră și ochi înecați în durere priveau în neștire zarea, care înghițișe—vrășmaș—tovarăși de viață.

Și a fost în fruntea băjeniei: Ilie Jorest și temnicerul suferinții: Sava Brancovici. Și aceasta a fost numai o parte a durerii.

Sosit-a veac de întunec și apocalipsă. Ardealul ardea în focul prigoanei pentru credință. Glasul clopotelor ortodoxe amuțise.

Veneticii despărțiră frații în două tabere Roma își mutase ferocea inchiziție în Patria noastră.

Vlădici, preoți sau țărani mureau pentru lege și Christos. Mucenicii Ortodoxiei ardelene și ai Neamului deveneau tot mai numeroși. Sufletul Țării dintre Carpați și Tisa rămăsese în paza Domnului și a călugărilor pribegi.

Visarion, Sofronie, Nicodim : nume de trudă și legendă. Nicolae din Balomir, Ioan Molnar Piuariu, Măcenic din Sibiel, Ioan din Galeș : preoți cu crucea'n frunte și umbre sacre ale temnițelor anti-christe.

Dar, voia lui Dumnezeu rânduiește luminișuri pentru Neamurile în suferință.

La umbra sfintelor cruci de martiri, a crescut copilul Neamului și fiul credincios al Bisericii.

Lumina minții lui a orbit pe împilatori și căile lui au fost drepte și cu bună roadă pentru norodul ardelenesc. Numele lui fășnește din istorie : Andrei Șaguna.

Cu strădanie, cu duh și cu chemare, el a izbutit să deschidă Neamului drum nou și Bisericii i-a înălțat steagul pe culme.

Incât, băjenar la Viena, trimite rânduri dutoase către Țară : «Cât am putut eu să lucrez pentru neamul meu iubit, cât am putut să mă trudes, las să vă spuie frații compatrioți... Conștiința îmi e mângâiată... Mângâiați poporul, ca să nu despereze, mângâiați-l și nu-l necăjiți !»...

Sub Regele loial și întregitor de neam, Ardealul s'a întors acasă. Și, când era la «Nunta Zamferei», când curcubeul se arcuise pe cerul românesc, lupii au dat buzna în ogradă. Temnițele veneticilor s'au redeschis cu gură de fiară ; Vlădicii și norodul au fost din nou grămădiți în țarcuri, ca necuvântătoarele ; băștinașii nu mai au drept la pâine și închi-

nare. *Lacrămile s'au înodat cu ale înaintașilor. Poporul își strigă jalea la răspântii și-și cântă durerea sub poala codrului. Sângele se înfrățește cu glia, doina se'nfiripă ; țipă suferința.*

Ardealul e'nlănțuit. La Sibii, se'nalță rugă pentru slobozenie. Hercule cutreeră Țara. Omul mântuirii e'ntre noi. Lanțurile se vor rupe ; temnițele se vor prăbuși ; Neamul va respira mireasma grădinii. Amin.

Preot Const. Staicu

Contribuțiuni la cunoașterea vlădicăi Bretanion ori Vetranion

Scriam, cu drept cuvânt, în rezumatul meu studiu, «*In jurul Episcopilor Tomis și Durostor*», din volumul omagial, oferit P. S. nostru vlădică, Gherontie, cu ocazia aniversării unui deceniu de apostolică și imens fecundă păstorie, că istoricește și în mod necontestat, atât Episcopia tomitană, cât și cea durostorensă, nu apar decât după Edictul dela Milan (313), când creștinismul prinsese complexă conștiință de sine și și organiză, lent și sigur, stăpânirea lumii și a statului păgân, roman.

Reșineam, atunci, ca primi vlădici istorici, *Bretanion*, pentru Tomis, și *Auxentiu*, pentru Durostor—amândoi, în epoca temperată și constructivă a mai mult decât decenalei domnii, a împăratului Valens (364—378); stabilind că au lăsat, și-unul și altul, urme luminoase, care s'au putut proiecta până 'nafara ne'ncăpătoarelor lor cercuri de activitate pastorală.

Asupra lui Bretanion ori Vetranion, are elogiioase aprecieri, chiar admirație, vigurosul istoric bisericesc din veacul V, *Sozomen*, care-i consacră unul dintre capitolele cărții a șasea, din cunoscuta lui operă, asigurând că ar fi păstorit fără ajutoare arhieresti, fără sufragani, și-ar fi fost păstor emerit, menținându-și turma, pe linia ortodoxă, demarcată de sinodul ecumenic, dela Niceea (325).

Împăratul *Valens*, filoarian, ar fi vizitat cetatea Tomis, căutând să'ndrepte pe Vetranion, cu fața înspre arianism. Refuzul apostolicului vlădică, ar fi fost unanim aprobat de creștinii Scitiei Minore, ar fi indignat pe împărat și-ar fi avut consecință exilarea episcopului și văduvirea Eparhiei, pentru

o durată imprecisă;—după care, Vetranion și-ar fi reocupat, iertat, jețul pastoral depe malurile mării.

«—Iată în ce mod — conchide Sozomen — Vetranion, prelat de un merit deosebit și care își câștigase un mare renume, prin curăția moravurilor sale, făcû zadarnice întreprinderile lui Valens»...

Teodoret al Cirului, contimporan lui Vetranion, are, pentru meritul păstor tomitan, aprecieri alese — asigurând că... «*totius Scythiae pontificatum gerebat*»... și că, întocmai ca regele și prorocul David, Vetranion ar fi putut să exclame, în temeiul luptelor și biruințelor lui ortodoxe,.. «*Voiu mărturisii despre minunile Tale, Doamne, înaintea împărașilor — și, nu mă voi rușina*»...

Nici o altă atestare, de niciun fel, până acum, asupra acestui interesant, totuși, vlădică tomitan. Toată truda istoriei noastre bisericești primare, cași geniul invertiv al sânguinciosului *Erzbischof Raynund Netzhammer*—în a sa, tradusă cândva și în românește, «*Die christlichen Altertümer der Dobrudscha*» — n'au putut adăoga nimic lui Sozomen și lui Teodoret...

Studiind, totuși, martiriul Sfântului Sava Gotul ori Stratilatul — din «*scrisoarea bisericii gotice, către biserica din Capadocia*», locul de origine al enigmaticului mucenic — se mai poate vorbi, încă, despre vlădica Bretanion ori Vetranion, care, și el, pare-a fi fost originar ot capadocian...

În românește, din câte știu, scrisoarea aceasta a fost tradusă de *Const. Erbiceanu* — în «*Univa*» — și de *Episcopul Gherasim Timuș*, în «*Biserica ortodoxă română*», din 1890. Nici unul, nici altul, însă, n'au analizat-o și nici nu și-au pus, mai ales, problema autorului ei.

Îi dau curs, în traducerea personal făcută, după *R. P. Dom H. Leclercq*: «*Les Martyrs*», vol. III, pag. 120-125, unde se găsește tot necomentată și fără preocuparea originii ei.

În prealabil, este util să reținem că Sfântul Sava nu va fi fost roman, cum se crede uneori, ci, probabil, nici got, cum zic unele manuscrise — «*Gothum etiam i sum*» — cu tot numele său român — «*et Romanum nomen*» (Bollandiștii)—ci creștin, provenit din Asia Mică, ca mulți alții. El a fost victimă, poate în 12 Aprilie 372, a persecuției ducelui got, *Atanaric*, de prin părțile carpato-dunărene, învecinate cu gurile Dunării, pe unde creștinismul pătrunsese încă din prima jumătate a veacului IV.

Inneat în apa râului Musaeum — care-ar fi Buzăul — trupul neînsutlețit al mucenicului a fost cerut și obținut de capadocianul și ruda sa, *Iunius Soranus*, duce al Sciției Minore, cu reședința în Tomis, de unde, cu alaiul și însoțit de

scrisoarea noastră, l'a expedit, la probabila cerere a șefului religios capadocian, Sfântul Vasile, în Capadocia...

Iată, acum, scrisoarea :

— Biserica lui Dumnezeu, în Gotia, către Biserica lui Dumnezeu, în Capadocia, și către toți membrii Bisericii universale, răspândiți în toate locurile, fie ca milă, pacea și dragostea de Dumnezeu Tatăl și pe Domnul Nostru Iisus Christos să se pliniască întru voi.—

— „Noi vedem împlinindu-se cuvântul lui Petru : — „Oricărei națiuni ar aparține cel ce se teme de Dumnezeu și se conduce după dreptate, li este plăcut“.

Sava, mucenicul lui Dumnezeu și al Domnului Nostru Iisus Christos, ni-a procurat dovada. Născut din rasă gotică și trăind în Gotia, într'un mediu corupt, el a știut să se asemene într'atâta sfinților și a cinstit, ca ei, pe Christos, prin practica tuturor virtuților, încât a strălucit în lume, ca un astru. Imbrățișând, din copilărie, creștinismul, el își impuse un ideal de perfecțiune și vru să-l realizeze prin mijlocul științei lui Christos. Cum totul concură în avantajul celor cari iubesc pe Dumnezeu, el obțină răsplata datorită vocațiunii lui sublime, printr'o luptă bărbătească contra dușmanului, prin putere contra piedicilor acestei vieți și prin pacea, pe care a știut s'o păstreze cu toată lumea. Nu-i îngădui s'o tăcem, acum când el s'a dus să se odihniască în Dumnezeu, pentru ca să-i păstrăm amintirea și să reconfortăm sufletele pioase ; cată, deci, să n'tre-prindem povestirea mărețelor lui fapte.

El fu, așadar, ortodox în credință, grăbit să'impliniască datoriile dreptății, blând, pios, mai mult savant decât vorbăreț, pașnic față de toți, drept, dușman idololatriei, modest și, cum stă bine smeriților, supus, vorbind fără'ngâmfare, blând, aplecat spre tot ce eră bun ; psalmodiind în biserică, de care aveă mare grijă, disprețuind bunăstarea și averile, de care nu se folosiă decât în măsura necesarului, sobru, rezervat în orice ocazie, mai ales în legătura cu femeile, postind și rugându-se în fiecare zi, strein de slava deșartă, stimulând pe toată lumea la adoptarea unei vieți curate, practicând virtuțile, evitând contradicțiile, ob-

servând, în fine, o credință fără compromis, cea care-și realizează operele prin dragoste, și întreținându-se zilnic, familiar, cu Dumnezeu. El se arată, nu în treacăt, ci adesea, înaintea de mucenicie, viguros apărător al pietății.

Principii și judecătorii Gotiei, începând să urmărească pe creștini, pe cari voiau să-i constrângă să consume mâncările oferite idolilor, câțiva păgâni se'nfeleseră să prezinte creștinilor, cari erau din neamul lor, cărnuri care treceau a fi fost jertfite idolilor, cutoatecă nu erau: stratagema asta le-ar fi salvat rudele și-ar fi prostit persecutorii. La noutatea aceasta, preafericitul Sava refuză nu numai să ia parte la mâncările interzise, dar înaintă în mijlocul adunării și zise: „Cel ce mănâncă din cărnurile acestea încetează a mai fi creștin“; și, astfel, luă măsuri să nu cadă toți în cursa diavolului; dar, cei cari puseseră la cale tertipul îl considerară ocazie de-al expulzà din târg; mai târziu, îl rechemară. Declarându-se o nouă persecuție, mai mulți păgâni din oraș, cari oferiau sacrificii, vrură să jure că cetatea lor nu cuprindea niciun creștin: dar, și de data asta, Sava veni liniștit în mijlocul adunării și zise: „Nimeni să nu jure în ce mă privește, pentru că eu sunt creștin“. Când persecutorul fu de față, suszișii păgâni își puseră părinții la adăpost și jurară că târgul n'are decât un singur creștin. Impiosul principe ordonă să i se aducă: erà Sava. Când fu prezent, principele chestionă pe asistenți asupra averii lui Sava. — „N'are, se spuneă, decât hainele depe el“; ceeace atrase disprețul judecătorului: „Cine-i într'o asemenea ținută, zise el, nu poate fi nici folositor, nici primejdios“; și-i dădu drumul.

O mare persecuție fu provocată, mai apoi, în Gotia de cei răi; și, cum sărbătoarea Paștilor erà aproape, Sava vru să se ducă ntr'un alt târg, la *preotul Gathica*, să sărbătorească ziua asta sfântă. Pe drum, el văzù un om înalt și de aspect măreț și venerabil, care-i zise: „Întoarce-te și te'napoiază, la *preotul Sansala*“.

— „Dar, Sansala-i absent“, zise Sava.

El fugise ntr'adevăr, din fața persecuției, și se refugiase pe teritoriul roman; totuși, sărbătoarea Paștilor îl adusese acasă, ceeace Sava ignoră, și care-i explică răspunsul; își continuă, așadar, calea-i, către locuința lui Gathica. Cum

el nu se conformă indicațiunii date de marele necunoscut, deodată, cutoatecă eră timp frumos atunci, căzù o astfel de viforniță, că drumul deveni inpracticabil și Sava nu putù continuà. El înțelese îndată că Dumnezeu se opunea călătoriei lui și voia să-l vadă întorcându-se pe lângă preotul Sansala. Mulțumi și-și întoarse calea; ajuns la Sansala, îi povesti, cași altora, întâmplarea. Sărbătoriră împreună Paștile. In cursul celei de-a treia noapte, care urmă sărbătoarei, ATHARID, fiul lui ROTHEST, conform edictului celor răi, cutropi orașul, cu-o mare mulțime de oameni fără căpătâiu și, luând pe preotul adormit in casa lui, îl legară cot la cot, cași pe Sava, care fusese găsit gol in patu-i; preotul fu pus într'un car; cât despre Sava, îl aduse printre tufișurile de mărăcini arși de curând, gol cum ieșise din pânțelele maicii sale; fu legat și fu biciuit, cu vergi și bastoane, ceea ce arată cât de cruzi și de feroci erau ei, față de slugile lui Dumnezeu.

Dar, răbdarea și credința celui drept triumfară brutalitatea inamicilor. In zori, el mulțumi lui Dumnezeu și zise către călăii lui: „Nu m'ați condus voi, gol și fără'ncălțăminte, pe terenuri dificile și semănate cu spini? Priviți dacă picioarele-mi sunt rănite și dacă trupu-mi poartă urma loviturilor, pe care mi le-ați dat. „Ei nu văzură, 'ntr'adevăr, nicio echimoză; atunci, ridicând osia carului, i-o puseră pe umere și-i legară mâinile de extremități; îi legară la fel, picioarele de o altă osie, și, aruncându-l pe deasupra osiilor, îl întinseră cu dosul; in sfârșit, nu-l lăsară să se scurgă cea mai mare parte din noapte; ci, pe când supraveghetorii dormiau, o femeie, care se sculase de noapte să gătiască mâncare lucrătorilor, îi tăie legăturile. Odată liberat, el rămase pe loc, fără neliniște, cu femeia asta, și-o ajută cât mai bine. Când apărù ziua, crudul ATHARID, pus in curent cu ceea ce se petrecuse, îi legă mâinile și-l spânzură de grinda casei. Puțin după asta, sosiră trimișii lui ATHARID, aducând bucate oferite idolilor, cari ziseră lui Sava și preotului: „Ilustrul ATHARID v'a trimis acestea, ca să mâncați și să scăpați dela moarte“.

—„Nu vom mânca, zise preotul. Asta ni este interzis. Angajeați, mai bine, pe ATHARID, să ne răstigniască ori să ne ucidă'n orice alt chip“.

— „Cine trimite astea?“, zise Sava.

— „Domnul ATHARID“

— „Nu-i decât un singur Domn, e Dumnezeu, care-i în cer. Aceste bucate de perdiție sunt necurate și profane, ca însuși ATHARID, care le-a trimis“.

Unul dintre servitori, mâniat de acest răspuns, răsuci asupra sfântului, vârful sulitei lui, cu-atâta furie, încât toți asistenții crezură că moare pe loc. Dar, Sava, stăpânind durerea prin seninătate, îi zise: „Ai crede acum că ți-am suportat lovitura? Ci, să știi că nu m'ai făcut să sufăr nici cât dacă m'ai fi lovit cu un ghem de lână“. Ceeace confirmă vorbele lui, îi fu atitudinea, căci nici nu scoase vreun țipăt, cum face cineva când suferă, nu gemu și nu se văzu pe trupu-i nici o urmă de violență.

În urma raportului ce se făcù lui ATHARID, de toate astea, el dădù ordin ca Sava să fie ucis. Călăii', dupăce-au îndepărtat pe preotul SANSALA, aduseră pe Sava pe malul Buzeului (Musseos, Mussovo) ca să-l înnece. Preafericitul, amintindu-și porunca Domnului și neubindu-și aproapele mai puțin decât pe sine însuși, întrebă: „De ce să nu uicideși și pe preot cu mine, ce păcat a comis el?“. — „Asta nu te privește“, i se răspunse. Atunci, Sava se'nscrise'n bucuria Duhului Sfânt: „Binecuvântat ești Tu, Doamne, și lăudat fie numele Fiului Tău, timp de veacuri. Amin.“ ATHARID s'a condamnat și s'a prăbușit însuși în moartea veșnică, dar m'a trimis în viața, care n'are sfârșit. Așa-i voia Ta cu slugile Tale, Doamne Dumnezeule“.

În vreme ce eră condus la moarte, el nu încetă să laude pe Dumnezeu, nejudicând comparabile mizeriile vieții acesteia cu slava viitoare, care-i revelată sfinților. Ajungând pe mal, călăii își ziseră 'ntre ei: „De ce, oare, n'am da drămul acestui nevinovat? ATHARID n'ar ști niciodată nimic, de asta“. Dar, Sava le zise: „Voi flecăriți; faceți ce vi s'a comandat. Eu văd ce vouă vă este ascuns. Iată, că m'așteaptă, cei cari trebuie să mă introducă în slavă“.

Atunci, fu dus pânăla fluviu; El lăudă pe Dumnezeu și-i mulțumi (ceeeace nu'ncetă să facă, până la sfârșit); i se atârnă o piatră de gât și i se dete brânci. Moartea lui, prin apă și lemn, fu astfel un exact simbol al mântuirii.

Sava avea 58 ani; el muri în a cincia zi a săptămânii pascale, adică în ajunul idelor lui Aprilie, sub domnia lui Valens și Valentinian și sub consulatul lui MODEST și ARINTHEUS. Călăii îi scoaseră cadavrul din apă și-l lăsară fără mormânt. Dar, nici fiarele sălbatece, nici păsările de pradă, nu-l atinseră; îl păzira diferiți credincioși; și, GLORIOSUL GUVERNATOR al SCITIEI, IUNIUS SORANUS, adorator al adevăratului Dumnezeu, trimițând oameni siguri, îl transportă pe teritoriul roman și, vrând ca patria lui să beneficieze de această comoară, de fructul acesta ilustru prin credința lui, îl trimise în Capadocia, conform dorinții preoților și voștii lui Dumnezeu, care mulțumește pe cei ce se tem de El. Deaceea, în ziua'n care mucenicul fu încununat, oferiți sacrificiu și amintiți toate astea fraților, ca, bucurându-se'n toată Biserica universală și apostolică, să laude pe Domnul, cei cari se cred slugile Lui. Salutați toți sfinții. Vă salută toți cei cari suferă, cu noi, persecuții. Slavă, cinste, putere, măreție Celui Care ne poate conduce pe toți, prin bunătatea Lui, în împărăția Lui cerească; Lui, Fiului Său unic și Sfântului Duh, în vecii vecilor. Amin“.

— Cine să fi fost autorul acestei viguroase și ortodoxe misive, redactată în și expediată din Tomis, în care păstoria, cu părintească și competentă râvnă dreptmăritoare, Vetranion?

— Să fi fost tomitanul vlădică strein de această, într'adevăr epocală manifestare religioasă, literară și teologică, inițiată în cetatea lui de reședință ori să nu-i fi fost, nicicum, părtaș?

Din lectura atentă a întregii scrisori, reiese o capacitate literară și o pregătire teologică a autorului, care n'ar fi putut fi oricine, în cetatea Tomisului din răstimpul respectiv. Felul deosebit de îngrijit în care și exprimă gândurile și sentimentele prin cuvinte, propozițiuni și fraze, *ținuta orientală a redacțiunii*, colorată cu puternice figuri de stil și hiperbole, *stilul însuși, asiatic prin fast, pompă și difuziune*, sunt de natură să ne descopere, dacă nu originea, *ținuta și mentalitatea orientala-asiatică a redactorului*.

Claritatea stilului, puritatea lui, naturelul, eleganța, armonia și conveniența, care-l caracterizează, dela'nceputul pânăla sfârșitul scrisoarei, trădează, pe de altă parte, un om de preocupări intelectuale și *de ținută îngrijit ortodoxă*.

Din primele rânduri, apoi, se vede că autorul nu apar-

fine națiunii gote și că el trăiește într'un totul cu alt cadru, decât cel gotic, pe care-l și califică... «mediu corupt»...

Ceeace se expune în scrisoare, cu privire la Sântul Sava, se vede ușor că nu's acte și fapte constatate de autor de visu et de auditu, ci cunoscute numai prin intermediul unuia ori mai multor informatori, poate Sansala, preotul refugiat probabil în Scitia Minoră, ori chiar vreun alt personajiu, dintre cele citate'n redacțiune.

Posibilitatea paternității lui Ulfila însuși, cunoscutul episcop got, traducător al Bibliei și participant probabil la sinodul constantinopolitan din 360, subscriind doctrina ariană, cum știe istoricul Socrat, pare cu totul exclusă: și din cauza ortodoxiei lui trădată și, mai ales, din cauză că *toată ținuta scrisorii exclude orice mediu barbar, afestând, fără replică, un mediu de civilizație greacă, foarte aproape de teatrul actelor și faptelor relatate.*

Numele ducelui scit este dela sine exclus, nu numai că ar fi fost cu totul neobișnuit ca un duce civil să se dedice preocupărilor de ordin teologic superior, dar și pentru că *scrisoarea oglindește paternitatea unui cleric*; — și, Iunius Soranus n'ar fi putut să reprezinte *«Biserica lui Dumnezeu în Gotia»*...

Încât, cu J. Mansion, care a pus problema autorului fără s'o fi și rezolvat, putem să-i subscriem concluzia, consemnată de el în a sa *«Les origines du christianisme chez les Goths»*:

— «c'est en Scythie, sous l'inspiration du lamprôtatos doús Sinthias qu'un clerc lettré de la province a mis en style hagiographique et sous forme de lettres à l'Eglise de Cappadoce le récit que lui avait fait vraisemblablement le prêtre Sansala»... (pag. 12).

— Cine să fi fost acest cleric ?

Dintre numeroasele scrisori rămase dela *Sfântul și Marele Ierarh, Vasile al Capadociei*, trei—a 155, 164 și 165 a — interesează în cel mai înalt grad succintul nostru studiu și concură direct și fecund la deslegarea apăsătoarei enigme...

Scrisoarea cu numărul 155 este adresată ducelui scitic tomitan, Iunius Soranus — din țara... *«în care, persecuția face încă mucenici»*—și-l roagă, *numindu-l compatriot*, să-i trimită moaște de martiri.

Misiva noastră, astfel, nu i decât răspunsul la această scrisoare — însoțind reliquiele Sfântului Sava Stratilatul ori Gotul... Deși, ca formă, se dă în numele Bisericii Gotiei, ea și are punctul a quo în Tomis, autorizarea transferului fiind dată cu binecuvântarea «presbiteriului» tomitan, prin intermediul capodocianului Iunius Soranus, care oferă, astfel, patriei lui, dar de alegere și-un fruct glorios al credinții...

În acelaș mediu, scitic, trebuie căutat destinatarul scrisorii cu numărul 165 și care nu i decât expeditorul reliquelor Sfântului Sava, spre Capadocia. Unele manuscrise, care indică destinatar pe Acholius, episcop al Tesalonicului și probabilă rudă a emeritului ierarch capadocian, nu's, probabil, decât rezultatul a niscaiva confuziuni. Ar trebui, deci, să se citiască Bretarion, în loc de Acholius—mai ales că'n scrisoare se vorbește direct despre un mucenic.

— Pentru aceleași motive, misiva 164 va fi fost expediată aceluiași destinatar — cu toate indicațiunile, destul de enigmatice, de altfel, ale manuscriselor, care se opresc tot la Acholius... *Ea i răspuns, atât la scrisoarea «Bisericii Gotiei», cât și la o altă scrisoare, expediată totodată, în care — cum se vede din răspunsul Sf. Vasile — ar fi fost vorba și de capadocianul Eutichie, misionar la goți...*

Se vorbește, aici, și despre sosirea în Capadocia a unui mucenic de dincolo de Dunăre — care n'ar putea fi, desigur, decât Sf. Sava.

— Din toate aceste realități, autorul martiriului Sfântului Sava — redactat sub formă de scrisoare a Bisericii din Gotia, către Biserica din Capadocia — apare cu evidență. *El nu poate să fie decât episcopul tomitan de sub oblânduirea politică și administrativă a ducelui Junius Soranus și anume: Vetrarion ori Bretanion.*

Ne aflăm, astfel, în fața uneia dintre operele scrise, rămase și ajunse până la noi, aparținând primului vlădică tomitan istoric și celui mai fanatic ortodox dintre primii episcopi depe malurile mării dobrogene. Și, putem, prin analiza-re ei atentă, să spunem asupra autorului un cuvânt mai mult, decât s'a putut spune până acum, pe temeiul laconice-lor informațiuni, procurate de Sozomen ori Teodoret al Cirlui...

Se știe, din manualele de școală, că felul deosebit prin care omul își exprimă gândurile și sentimentele, fie oral ori în scris, se numește stil și că, în consecință, *pot fi totatătea stiluri, câți indivizi vorbind ori scriind și invers...* De unde... «*le style c'est l'homme même*» al lui Buffon îos o lógos, fiutos o trópos a lui Plato și... «*Talis hominibus fuit oratio qualis vita*», al lui Seneca...

Fiecare autor își are mai-că dicționarul său și felul său deosebit de a se exprima. Fiecare se afectează de cuvinte de o anumită rezonanță, de anumite armonii ori forme, de anumite turnări de fraze — avându-și, în cele mai dese cazuri, până și gramatica proprie și ortografie punctuația deosebitoare de-ale altora..

Stilul rămâne—totuși— independent de cunoștințele scriitorului. Adesea, oameni cu multă știință sunt și rămân mă-

nuitori mediocri de condeiu. Unii ca aceștia și-au dezvoltat rațiunea, judecata și memoria în dauna imaginațiunii și sensibilității; deaceia, au, de regulă, un stil fără grație, nici căldură. Sunt, pe-de altă-parte, scriitorii al căror stil pare a nu avea alt scop, decât să le ascundă absența de gândire. Deaceia, *subzistă vremilor numai operele bine scrise...*

Scrisoarea «Bisericii lui Dumnezeu, în Gotia, către Biserica lui Dumnezeu, în Capadocia, și către toți membrii Bisericii universale răspândiți în toate locurile» face parte dintre acestea.

Din punct de vedere literar, deși sub formă de misivă, ea este o *narațiune poetică, intrând în cadrul retoric*. Nu se mărginește să expună un fapt real—ci își propune să-și convingă și înduioșeze, alegând, între circumstanțele faptului, pe cele mai proprii scopului urmărit. Fără să se lase influențată de imaginar, ea *excelează, cum se vede, prin adevărul, căruia nu-i adaogă, nici nu-i neglijează ceva, prin sobrietate, dispensându-se de detalii și de inutil, prin imparțialitate, înșirând situațiunile fără să le exalte și lăsându-ne toată libertatea să le judecăm, și prin viață, însuflând, dela 'nceput, până la sfârșit, fie aerei fraze, forța unor viguroase sentimente creștine.*

Autorul, fără să se desmintă, se identifică adânc cu epoca în care se petrec scenele povestite de el, prinde minunat caracterele personajilor pe care le pune 'n scenă și se lasă pătruns de emoțiunile, de care aceste personaje sunt copleșite...

Technicește, narațiunea vlădicăi Bretaniu se divide în trei părți riguros distincte, după un plan bine și inteligent întocmit: un *preambul — tratarea propiu zisă a subiectului — o încheiere.*

Textul, liber reprodus din Sf. Petru, constituie un «*motto*»...

Preambulul conține succint unele date biografice ale mucenicului Sava — destul de vagi, de altfel — și anunță lupta lui contra dușmanilor, — puterea lui contra piedecelor vieții, — pacea urmărită de el, în raporturile cu toată lumea. Ca consecință, vieța lui cată a fi evocată: pentru pastrarea amintirii — pentru recomfortarea spiritelor pioase.

Tratarea începe cu înșiruirea calităților Sfântului și continuă cu enumerarea celor trei persecuțiuni ritmice din Gotia, stăruind, cu deosebire, asupra celei de-a treia, în cursul căreia s'a și petrecut martiriul.

De reținut ar fi remarcarea calităților, pe care, pentru o mai obiectivă analiză, le putem împărți în trei categorii:

— *native*: — blând — tăcut — modest — supus — neîngâmfat — aplecat spre bine — sobru — rezervat — strein de slavă deșartă

— *ecou al încreștinării*: — ortodox în credință — gră-

bit să împlinească datoriile dreptății — pios — disprețuind averile — abstinent — postind — rugându-se — stimulând la viața curată — practicând virtuțile — evitând contradicțiile — credincios fără compromis — practicând dragostea creștină — *incumbând rolului de promotor al creștinismului* : — ortodox în credință — grăbit să împlinească datoriile dreptății — dușman idolatriei — psalmodiind în biserică — viguros apărător al pietății.

În prima persecuție, Sf. Sava este expulzat, din cauza atitudinii lui dârze, în chestiunea idoliliților.

În a doua, apare iertat, deși vinovat, din cauza atitudinii lui, în problema jurământului.

Într'a treia, în care se evoacă, lateral, sărbătoarea Paștilor, este supus diverselor torturi, cu corolar moața mar-tirică.

Incheierea cuprinde transferul în Scitia Minoră și o pe-rorație de cea mai înaltă tinuta, *culminând într'un ecfonis dogmatic...*

Toată osatura este decorată cu-o serie de sentințe, de conștătări și de adevăruri universale, *care's totalitatea certifi-cate ce și le concede autorul însuși.*

Toate trebuiesc, cu deosebire, reținute :

— „Cel ce știe să se asemene sfinților și cinstește cu ei pe Christos, prin practicarea tuturor virtuțiilor, strălucește, în lume, ca un astru“...

— „Totul concură în avantajul celor, cari iubesc pe Dum-nezeu“...

— „Răsplata datorită vocațiunii sublime se obține prin luptă bărbătească contra dușmanului, prin putere contra piedicelor ace-s-tei vieți și prin pacea păstrată cu toată lumea“...

— „Povestirea faptelor mărețe nu-i îngăduit să se tacă spre a se păstra amintirea lor și a reconforta sufletele pioase“..

— „Averile nu trebuiesc folosite, decât în marginile nece-sarului“.

— „Răbdarea și credința celui drept triumfă brutalitatea ini-micilor“...

— „Nu-i decât un singur Domn, e Dumnezeu care-i în cer“...

— „Durerea, se stăpânește prin seninătate“...

— „Nu trebuie să ne iubim aproapele mai puțin decât pe noi înșine“.

— „Mizeriile vieții acesteia sunt incomparabile cu slava vii-toare, care-i revelația sfinților“...

— „Moartea prin apă și lemn este un exact simbol al mân-tuirii“...

— „Dumnezeu mulțumește pe cei cari se tem de El“...

— „In zilele, în care mucenicii s'au încununat, oferiți sacri-ficiu și amintiți viața lor fraților, ca, bucurându-se în toată Bise-

rica universală și apostolică, să laude pe Domnul cei, cari se cred slugile Lui“...

Trăsătura caracteristică a lui Bretanion— așa cum reiese din această a lui narațiune poetică — este *intelența* — o intelență adânc personală, organizată să prindă, să comenteze, să aprecieze și să noteze fenomenele din juru-i, fie materiale ori psihice. El apare din fiecă rând scris, cum, vag, ni l'au descris Sozomen și Teodoret: *de structură sufletească sensibilă, de excesivitate ortodoxă, setos după absolut, de sentimente larg cuprinzătoare.*

Teologia lui este strict dreptmăritoare și sporadicile afirmațiuni pe care le-am grupat, culegându-le din rândurile narațiunii, pot fi, fără exagerări, nici riscuri, considerate drept un rezumativ tratat de dogmatică ortodoxă...

Intr'o biografie ce i s'ar încerca, *Bretanion ori Vetranion ar apărea, prin comunitatea gusturilor și felul de viață, cași prin fondul și forma scrisului lui, depinzând direct și imediat de Sfântul Ierarh el Capadociei, Vasile cel Mare., căruia pare a-i fi fost și colaborator fecund și prieten nedesmințit...*

Se va fi născut în vreunul dintre târgurile răslețe capadociene, curând după anul 300 — în primul sfert al veacului IV — și și va fi făcut catechizarea și educația religioasă, cultura teologică și primele exerciții sacerdotale, în Nazianz, unde va fi avut ocazie să audieze marii ierarhi și să și urmeze maestrul. Va fi vizitat mănăstirile orientale, câte vor fi fost pe vremea aceea, practicând exercițiile impuse tinerilor monachi și desăvârșindu-se 'n asceză..

Dela Sfântul Vasile — așa cum acesta apare 'n toată opera sa măreață — va fi învățat să fie întotdeauna de acord cu sine însuși și — cum a dovedit-o în cazul conflictului cu împăratul Valens — să și croiască potecă de sfaturi evanghelice, să și înfrunte singur și cu orice risc pericolele, să și impue sacrificii, să și aleagă singur bătăliile să și riște singur ruina și să și cuceriască prin sine însuși stima în lumea aceasta și fericirea în lumea de dincolo de mormânt.

Cu ocazia a niscai loturi colonizante de capadocieni, în Scitia Minoră și 'n meleagurile transdunărene, ori, mai probabil, cu ocazia instaurării lui Iunius Soranus în Tomis, ca duce în numele Romei înseși — *Vetranion*, care, înainte de monachism, nu-i exclus să se fi numit Vasile, a putut fi trimis de patronul său, Sfântul Vasile, sau chemat de ruda sa, Iunius Soranus, vlădică ortodox, la Tomis...

Cași vlădica Gherontie din frământatele noastre vremi, el n'a cunoscut aici — pe meleaguri altele decât propriul lui haimat — decât iubirea necondiționată față de toată lumea, iubirea totală, evanghelică, apostolică, dusă până la margi-

nile recunoscute de Mântuitorul Iisus Christos... A adus altruismul și mila creștină pe care le a privit, cași bunul nostru păstor arhieresc actual, suprem bine și supremă țință a vieții lui zbuciumată. Vetranton — teologul, literatul, ascetul, ierarchul, monachul, luptătorul, predicatorul — este și rămâne, pentru istoria noastră bisericească primară, figura cea mai luminoasă, cea mai apostolică, cu fecunde ecouri în păstoria P. S. Gherontie, al Tomisului și Ialomiței...

ION DINU

Crăciunul românesc 1941

Dintre sărbătorile creștinești ale anului, crăciunul este așteptat cu mai mare bucurie, decât celelalte. Numirea aceasta este intrată în tradiția și sufletul neamului nostru, deaceia numai oficial, sau de cei cu pretenții este numită sărbătoarea „Nașterii Domnului” și dacă prin această din urmă numire nu vrei a înțelege numai ziua de 25 Decembrie, apoi în nici un caz nu le înțelegi toate, câte sunt în vacanță, pe când prin crăciun, mai ales, când zici și vacanța crăciunului, se înțelege tot timpul până după Botezul Domnului.

Sărbătorile crăciunului cuprind timpul de prăsnuire a însemnate momente creștine, iar prin varietatea obiceiurilor face a fi și plăcut, deși ține două săptămâni. E ocazie de revedere a membrilor familiilor și neamurilor. Se destind firile prin petreceri împreună. E ocazie a se revedea, toți cei ce se iubesc. E și timpul cel mai bogat, când toți sunt aprovizionați cu de ale mâncării și au și de cheltuială.

E timpul când sătenii au repaus, nefiind munci de făcut la țarină și se pot bucura de toate darurile sufletești ale sărbătorilor. Pentru săteni, care întruchipează duhul și continuitatea neamului și a tradițiilor, e timpul de trăire creștinește și național, prin ascultarea și practicarea de cântece și obiceiuri de tot felul.

Bisericile în acest timp sunt pline de credincioși, tineri și bătrâni, cari primesc binecuvântarea credinței.

Pentru practicile obiceiurilor din familie și afară de familie, copiii au partea cea mai mare de bucurie, căci intră în scena publică, prin arătarea însușirilor, ce le au.

Cei tineri, flăcăi și fete, au și ei bucuriile lor de a se vizita și-și fac daruri, tot sub forma nevinovată a datinelor, iar colindele de tineri, în care se însoțesc flăcăi și fete, dă ocazie de emoții, descoperind și atracțiile inimilor, pe care părinții și vecinii nu le bănuiau, procurând motive de angajări în carnaval.

Prin cei în vârstă și familii este ocazie a se constata, dacă sînt buni sau răi gospodari, după cum sînt aprovizionați,

precum și dacă sînt buni sau răi creștini și români, după cum cînstesc cu daruri și dragoste, pe cei ce vin la casa lui, cu feluri de urări și obiceiuri.

Geniul poetic al poporului român, are ocazie a se arăta acum. Feluritele urări și ziceri variază aproape dela om la om, după cum știe să le întocmească și înflorească. Sunt căutați cu aceste ocazii mulți bătrâni snovaci și buni de glume.

Cât de bogat e sufletul poporului nostru în simțăminte de tot felul! Toate orațiile și colindele povestesc și cântă în jurul tradițiilor religioase. Trebuie să cunoști bine istoria religioasă, ca să înțelegi sensul și adâncul tuturor cântărilor.

Dar acestea toate se practică și se simt la sat, la țară, pe când orașul le are numai în cărți sau oficial, la care nu lipsește străinul și searbădul pom.

Cum a fost crăciunul anului 1940, o știm și am suferit cu toții.

Dar crăciunul anului 1941, pentru neamul nostru înseamnă o dată istorică, în viața națională și creștinească.

E primul crăciun pe care-l serbează creștinește și mai ales românește frații moldoveni, de peste Nistru, care toată viața lor de până acum, de aproape două milenii, au dus-o numai sub asupritori, iar pe Dumnezeu L-au lăudat și rugat, numai în limbă streină. Ba în ultimii 20 ani au fost constrânși, persecutați și forțați, să practice uitarea și chiar batjocorirea lui Dumnezeu.

În 1941, este crăciunul de mândrie națională și creștinească, întrucât dintre popoarele ortodoxe am fost singurul, care am luptat și sîngerat pentru reîntronarea credinței, la cel mai numeros și pravoslavnic popor din ortodoxie.

Trebuie să ne luăm rolul în serios și să ne îndeplinim îndatoririle, așa cum au făcut și înaintașii noștri, cari au luptat pentru ortodoxie, ca Ștefan cel Mare în luptele cu turcii și tătarii, Mitropolitul Petru Movilă în apărarea învățaturii, Domnitorul Vasile Lupu în întărirea dogmelor, Carol I cu sabia pe câmpiile balcanice și M. S. Regele Mihai I, cu piosul Sfetnic Mareșalul Antonescu, prin câmpiile răsăritului.

Rolul României, în starea în care se găsește acum ortodoxia, e hotărâtor, când toate neamurile ortodoxe sunt în grea cumpănă.

Cum în timpul marei puteri a semilunei, care sugruma și trecea prin foc și sabie, tot ce nu era mohamedan, românii, prin obolul lor, au întreținut ortodoxia în Asia Mică, Muntele Athos, Constantinopol, acelaș rol ne revine și nouă celor de astăzi. Acuma aportul României poate fi și mai mare, întrucât România e prețuită și ca putere politică și colaboratoare la cruciada contra dușmanilor crucii, mai periculoși ca toți păgânii. Dar să nu așteptăm ca numai statul să facă totul ci și inițiativa particulară.

Este cunoscut că una din cauzele căderii rusești, a fost și mulțimea sectelor religioase, care nu au scrupule și la care nu există ideie de naționalitate. În regimul roșu, ateist, sectele erau

întreținute și sprijinite întru desființarea ideii de neam și solidaritatea națională. Bapțiștii cântau imne în adunări, pe melodia internațională a III a și propovăduese utopia națională.

Deci, ortodoxia să-și ferească neofiiți de otrava sectară. La moldovenii basarabeni și transnistrieni, vor răsuna imnele de laudă lui Dumnezeu, la crăciunul anului acesta, în limba părinților lor, în libertate deplină, care îl face pe om a se simți mai presus de celelalte viețuitoare; îl face a se renaște din starea de cum erau ținuți până acum, din sclavia și iobagismul celor fără Dumnezeu.

Ca din pământ a răsărit cunoștința limbei românești în ținutul Bugului. Cei ce au luptat și petrecut în acele ținuturi, se minunau de curățenia și frumusețea limbei moldovenești, ce o auzeau dela săteni și accentuiază, că seamănă cu a vechilor cazanii, întrucât n'a suferit influența modernizării, a termenilor tehnici și alte adaușe din limba nouă a regătenilor și ardelenilor.

Cineva care a venit dela Odesa, spunea că se minunează cât de mult se știe și vorbește românește. Tuturor li se pare că sunt renăscuți și luminați la minte, față de viața de teroare, bicisnicie și întunericul, în care trăiau.

Citim că la serviciile religioase, ce se fac la ocazii și solemnități, poporul cântă în coruri minunate, având în firea lor influența slavismului, talentat în muzică.

În această parte a țării în adevăr este seceriș mult, sunt suflete multe, care ard de dorința de a primi învățători și este de datoria conducătorilor, de a-i alege și trimite, numai pe cei ce nu vor compromite cauza. Sufletele ard de credință, ca pământul dogorit de soare, unde sămânța aruncată va produce mult, când ploaia credinței va uda aceste ogoare.

Înțelepciunea, de a dobândi acești fii rătăciți, prin credință, este mijlocul cel mai sigur de a-i apropia și uni, de a-i face să se adapteze firii și organizației noastre de stat și națională.

Necredința era baza organizației statului bolșevic și spre a-i administra antidotul acestei organizații, trebuie tact, înțelepciune și mai ales muncă făcută cu dragoste și fără interes material.

Dar bucuria venirii la sânul mamei a ficei robite și înstrăinate, să nu ne întunece simțământul îndatoririi ce avem, de a desrobi pe toți frații, de a le ușura suferințele prin mângâerea, ce o simt, când știu că luăm parte la durerea lor și nu-i vom uita.

Să sfârșim și noi întrunirile de bucurie ale noastre în aceste sărbători, ori unde am fi, cu dictonul lui Cato: *Ceterum censeo Carthaginem esse delendam!*

Rugăciunea, pe care orice bun român, e dator a o rosti neîncetat în aceste zile, în care deosebit har se revarsă pe pământ, este de a ne ajuta Dumnezeu să se consfințească noua unire și să se aducă la sânul dornic al mamei fii, cari se sbat în grea suferință.

Preotul M. Rădulescu

Taina întrupării

in imnologia Crăciunului

Prin amăgirea pizmaşului diavol, Adam și Eva au căzut în păcatul neascultării și s'au înstreinat de binefacerile unei vieți trăite în neprihănire și împlinirea legii Domnului; dar îndurarea și nespusa bunătate a Creatorului n'a îngăduit ca fapăturile Sale să rămână deapururi în robia păcatului, ci le-a făgăduit izbăvirea. Nimeni nu știa însă cum se va împlini aceasta, căci planul mântuirii era o taină din veac ascunsă, pe care n'au cunoscut-o nici îngerii. Doar rareori, proroci luminați cu razele grăirii de Dumnezeu au rodit graiurile Duhului și propovăduind nașterea cea mai presus de fire a Cuvântului din pururea Fecioara Maria, au ridicat puțin vălul ce acoperea această nepătrunsă taină.

Dar când a venit plinirea vremii, trecut-a umbra Legii și Darul a sosit, iar lumina cunoștinței de Dumnezeu s'a revărsat pretutindeni, descoperind muritorilor adevăruri și temeieri de viață nouă în Duh și Adevăr.

Biserica prăznuiește în cântări de nespusă frumusețe marea minune a Întrupării Domnului, prin care a venit în lume darul mântuirii. În aceste imne se oglindesc mai bine decât oriunde dogmele ortodoxei credințe, tâlcuindu-le pe înțelesul obștei drept-credincioase.

În cele ce urmează vom alege câteva din cântările Nașterii Domnului, stăruind în deosebi asupra chipului în care acestea ne înfațișează întruparea Sa.

Dumnezeu Cuvântul, cel ce mai înainte de lucefăr din Tatăl fără mumă s'a născut, astăzi fără tată s'a întrupat. Cel ce este fără de ani și se poartă pe umerii Heruvimilor, pe nor vine să se nască din Fecioară Prea Curată, ca să risipească norii păcatului dela sufletele noastre.

Mântuitorul făgăduit este astfel însuș Fiul lui Dumnezeu, unul născut, carele din Tatăl s'a născut mai înainte de toți vecii; iar mai pre urmă din Fecioară s'a întrupat fără sămânță, prin umbrirea Sfântului Duh, pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire. Prin aceasta Fiul lui Dumnezeu, Fiul Omului se face, *îndoit* născându-se.

Dar întruparea n'a adus nici-o atingere Dumnezeirii Sale. Căci cu sflat negrăit se naște cu trup cel fără trup și păzește neschimbat *amândouă* firele.

Început ia cel din fire fără de început și cel ce era din vecinicie, s'a făcut ceea ce nu a fost, pentru noi. Și nelipsind de fire s'a împărțit amestecării noastre.

Deaceea prea slăvită minune se săvârșește astăzi, firea se înoiește și Dumnezeu om se face; ce a fost a rămas și ce nu a fost a luat: nici amestecare răbdând, nici despărțire.

Cuvântul ia trup omenesc, dar Dumnezeirea Lui rămâne ne-schimbată, păstrând în persoana Sa amândouă firile, cea omenescă supunându-se întru totul celei Dumnezești.

Imnologia Crăciunului ne descrie apoi cu bogăție de imagini, cum făptura întreagă ia parte cu însuflețire la bucuria ce-o prilejuește omenirii întruparea Domnului.

Impodobește-te Vitleeme, pământul Iudei și te veselește, că dintru tine a răsărit Dumnezeul nostru. Auziți munți și dealuri că vine Christos să măntuiască pe omul pe care l-a zidit.

Gătește-te sfântă peșteră. Mielușaua a venit să nască pe Păstorul. Păstori alergați să vedeți pe Păstorul cel Bun, care caută oaia rătăcită și-și pune viața pentru oi, dar și pe Mielușelul ce va trebui să se jertfească pentru măntuirea lumii. Magilor, pregătiți-vă cu daruri și mergând închinați-vă acestuia ca unui împărat întrupat. Și cu drept cuvânt făptura aduce prinos de recunoștință Ziditorului și Mântuitorului ei: îngerii lauda, vestind, în cântarea lor, idealul spre care trebuie să tindă deapururi omenirea: *slavă întru cei de sus, lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună învoire*; cerurile dau la iveală steaua ce călăuzește spre Christos pe magi, pârga din păgâni, cari aduc închinăciune și daruri; păstorii fluieră cântare vrednică de minunea ce s'a săvârșit; pământul aduce ca dar peștera și ieslea săracă; iar muritorii dau Fiului lui Dumnezeu pe Maica Sa, cea plină de Dar.

Cu ochii minții, credincioșii văd taină străină și prea slăvită, cer fiind peștera, scaun de Heruvimi Fecioara; ieslea sălășluire, întru care s'a culcat cel neîncăput Christos Dumnezeu, care în taină s'a născut, dar cerul tuturor l-a vădit, puind înainte steaua ca o gură mult grăitoare.

Această mare și neasemănată minune spăimântează pe oameni și neputând să cuprindă cu înțelegerea întreaga taină a întrupării Domnului, murmură întrebări la care mintea omenescă nu va putea răspunde niciodată cu prisosință.

Ce te vom chema, o ceeace ești plină de Dar? Cer, că ai răsărit Soarele dreptății. Rai? că ai odrăslit floarea nesticăciunii. Cum vom spune această mare taină? Cel neîncăput nicăirea, cum s'a încăput în pânțele? Ce te minunezi Marie, ce te spăimântezi, zămislirea celui ce s'a născut nedumerindu-te; dar undeva Dumnezeu, se biruește rânduiala firii. Cel ce este în sânurile Tatălui, cum stă în brațe de maică? Cum te vei înfășa în scutece, cel ce îmbraci cerul cu nori? Cuvântul cel fără trup se întrupează de bună voie, cel nevăzut se vede, cel nepipăit se pipăie și cel fără de început se începe.

Dar imnologul, cutremurat de cutezanța acestor întrebări, se reculege și se roagă: O, Fecioară, mai lesne este de frică să iubim noi tăcerea, ca ceeace este fără de primejdie; pentru că din dragoste a împleti cântări, cu osârdie alcătuite, nu este lesne. Ci, o Maică, pe cât îți este bunăvoința, dă-ne și putere.

Iar în alt loc zice: taina nu suferă ispitire, numai cu credință toți o slăvim.

Intruparea Domnului este isvorul mântuirii omenești, căci a venit Christos pe cel viclean să-l sfârșame, pe cei din întuneric să-i lumineze, iar pe cei legați să-i deslege din legăturile cele vecinice.

Blestemul s'a deslegat, mântuirea în lume a înflorit și sufletele dreptilor bine se împodobesc; aducând cântare în loc de mireasmă, ca un dar haric luăm mântuire sufletească și nestricăciune.

Astăzi s'a deslegat legătura cea de multă vreme a osândirii lui Adam. Raiul s'a deschis, șarpele s'a surpat. Astăzi Dumnezeu pe pământ a venit și omul la cer s'a suit, fiindcă prin aceasta cale umblată la ceruri ne-a deschis nouă, lumea cea de sus vrând să o plinească.

În adevăr rostul întrupării Domnului pe pământ a fost să ardă cu focul Dumnezeirii Sale materia păcatelor, să împace dreptatea Dumnezească jicnită de neascultarea strămoșilor și să dea puțință omenirii de a se întoarce la Creatorul său, desăvârșindu-se astfel armonia universală, căci Dumnezeu a făcut dintru început totul bun și frumos.

De aceea Mântuitorul nostru ne-a cercetat din înălțimea slavei Sale și asemenea Păstorului celui Bun, a venit să întorc la pășune duhovnicească pe oaia cea rătăcită în munții pustiei și ai fărădelegilor și să înalte firea omenească din prăpastia păcatului, luminând pe cei ce zăceau în întuneric și în umbra morții.

Imnologia Crăciunului zugrăvește deasemenea întâmplările din vremea Nașterii Domnului, îmbrăcându-le într'o frumoasă formă poetică; dar toate cântările au ca idee călăuzitoare Întruparea Cuvântului, ca să readucă în staulul credinței și la împăcarea cu Dumnezeu pe omul căzut în păcatul neascultării. De aceea Cuvântul s'a întrupat pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, născându-se fără întinăciune și păcat din Sfânta Fecioară. Firea omenească s'a unit astfel cu cea Dumnezească, rămânând totuș neamestecate și neschimbate, neimpărțite și nedespărțite.

Prin cuvinte simple și nemeșesugite, imnologia grăiește astfel inimilor primitoare ale credincioșilor, vestindu-le adevăruri adânci, care stau la temelie credinței noastre creștine. Ca să le statornicească pentru veacuri nesfârșite, au discutat îndelung Sfinții Părinți, privegheați de Sf. Duh în sinoade ecumenice, și au înfruntat cu bărbăție amarnica rătăcire și adeseori prigoană a ereticilor pierzători de suflete.

De aceea, pe drept cuvânt, imnologia este un neseat isvor de credință și învățătură religioasă, din care se adapă și astăzi sufletele credincioșilor.*)

Preot Gh. Sorescu

*) Notă.— Pentru alcătuirea acestui articol am cercetat mineiul pe luna Decembrie, unde pot fi găsite toate textele folosite, care au fost în așa chip combinate, încât citarea locului precis a devenit imposibilă.

Christos soarele dreptății

„Veniți creștini, solemnă oră sună, când omul-zeu coboară pe pământ, pentru a îndrepta greșala cea străbună și a împăca pe al Său Tată sfânt. Toți în genunchi și așteaptă mântuirea, Iisus, Iisus, pe toți ne-a mântuit“. Sunt cuvinte ce se desprind, din înălțul cupolelor, în apropierea altarului, din piepturi și cugele nevinovate, în text de chinonic, învăluite de respirație ușoară ce se înalță, sus, ca miteasma florilor de primăvară. Momente de reculegere, de adâncire a firii lucrurilor și a temeliei lor. Gânduri, gânduri, năpădesc figura firavă a omului. Copleșit de măreția zilei de sărbătoare, de glasul cugetului său, de sunetele clopotelor, ce se desprind din turlăle catedralelor celor mai înalte, ca și din cele ale bisericilor celor mai îndepărtate, dela satele de munte și de șes, omul își îndreptă gândul său, spre o nouă viață. Fălăie din aripile descătușate ale cugetului său, să se asemene cu fumul de tămâie și de smirnă în ascensiunea lui. Aceasta, întrucât știe că pentru el — om — s'a născut Dumnezeu. În adevăr, în anul 749 ab Urbe condita (dela fondarea Romei), către finea lui, ceea ce este egal cu anul 5 I. D. H. se naște Domnul nostru Iisus Christos la Bethleemul Iudeei. Numele de Bethleem înseamnă casa pâinii, din cauza fertilității deosebite a regiunii. Orașul era situat la Sud de Ierusalim, cam 10-12 km. Nu în purpură, nici în vison, nu în mătăsurii, nici în glorie omenească, nu cu nume de naștere, după care azi mulți suspină s'a născut Christos Domnul! El se naște în chip umil și săracăcios. Nu strălucire și lumină, ci frig și întineric. Paie, iesle, lipsit de scutece; staul de vite, căldură, suflul animalelor; acestea sunt condițiile de naștere ale lui Iisus Mântuitorul. Dar în schimb lipsurilor de glorie omenești este încununat de slava Eternității. Cântări de slavă dela ingerii cari roșteau cu glasuri serafice în jurul peșterii: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, întru oameni bună învoire“, numai Lui i s'au adus.

* Steaua cea cu Dumnezească mergere, numai Lui i s'a arătat. Magii răsăritului, numai pe El L-au căutat cu daruri simbolice. Exegeții timpurilor noi, văd în magi prezența reprezentanților întregului neam omenesc, după cei trei fii ai lui Noe: Sim, Ham și Iafet, prosternându-se, adânc, la picioarele lui Iisus. Drept omagiu de recunoștință că Mesia cel așteptat sosise, cei trei în-

telepți ai științelor oculte și ai astrologiei, cu numele lor de Bit-hisarea, Melchior și Balthasar, dar eum de obicei îi numim astăzi Gaspar, Melchior și Balthasar, au deschis visteriile lor și au dat aur, smirnă și tămâie, drept ofrandă pruncului Iisus. Darurile cari s'au oferit micuțului Rege Mesianic, de către magi, sunt daruri bogate și cari nu se aduceau fiecărui potentat. Daruri de aur, se aduceau de obicei regilor. Aurul era metalul cel mai căutat, pentru că nu-l mânca rugina.

Tămâia servea ca aromă la cultul divin. Ea se putea să ardă pe altar, ca să închipuie înălțarea rugilor noastre către Dumnezeu.

Iară smirna, servea ca aromă la îmbalsămarea morților.

Aducându-l micuțului Iisus, daruri de aur, arată că magii L-au considerat Rege; oferindu-l tămâie, înseamnă că-L consideră o ființă Dumnezească, căruia I se cuvine adorate la fel ca lui Dumnezeu. Și în fine, prezentându-l smirna, care răspândește miros plăcut în jurul morților, au indicat cu aceasta, că micuțul Rege, va trebui să-și sacrifice viața Sa, pentru mântuirea oamenilor! Sărăcia peșterii și umilința nașterii Lui Christos, este pentru cei slabi și nevoiași, o tărnie, o încurajare, o asigurare, că nu se caută felul nașterii în fața lui Dumnezeu. Desprindem învățătura că adevărata glorie, este cea spirituală, care eclipsează gloria materiei. Iată ce cuprinde din măreția serbării, una din vechile cântări bisericesti: „Nașterea Ta Christoase Dumnezeu nostru, răsărit-a lumii, lumina cunoștinței. Că întru dânsa, cei ce slujeau stelelor, dela stea s'au învățat, să se închine Ție soarele dreptății. Și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de Sus, Doamne mărire Ție“. Ai înțeles oare tu creștin al secolului XX, că orientarea în viața ta zilnică o faci după răsăritul soarelui, dar că uiți că săditorul punctelor cardinale, este însuși „răsăritul răsăriturilor?“. Ai meditat ce însemnează lumina cunoștinței faptei bune și a ocaziunii și tentațiunii la păcat? Ai văzut lămurirea ce a adus-o peste cotidienele răsărituri de soare, „Răsăritul“ cel de sus? Ai simțit hotărârea să vezi „soarele dreptății?“

Nu o dreptate oarecare, ciuită sau schilodită cu ajutorul oamenilor, ci dreptatea absolută care lucește în chip desăvârșit cu raze de taină și care este Christos Domnul! O, dacă am avea puterea hotărârii ceasului de acum, ca să simțim rugăciunea, cu un pedagog asociat sufletului nostru slab, să răsără caritatea, cu sora ei cea bună, dreptatea, din gândul și din fapta noastră, am face să se mențină legătura de armonie, între cer și între pământ

și pârga firii noastre, am aduce-o curată după atâtea veacuri, dela nașterea Domnului Iisus, știind bine ca și Galatenii de odinioară, că: „Iisus stă scris în fața ochilor noștri ca răstignit și că ranele noastre, El le poartă“. Dece omul nu ia hotărârea puternică de a sta de vorbă cu sine, să-și scruteze cu simțul rece al rațiunii, bilanțul noțiunilor dela an la an cel puțin? Infrânge-te în trufie omule creștin, ce aștepti sărbătoarea Nașterii Domnului, și ia de acum înainte cel puțin, decizia să militezi în Christos și pentru Christos.

Vârstnici și bătrâni, în fața icoanei, plecați-vă genunchii, în cântecul copiilor nevinovați care vă anunță :

„Domnește pacea pe pământ ; dormi, dormi, Copile sfânt ; miș de Heruvimi și de Serafimi, Te slăvesc în cor, Copil Mântuitor !“.

Atunci vom înțelege toți trebuința pocăinței și cu lacrimi de bucurie, vom cânta împreună cu îngerii : „Mărire întru cei de sus, lui Dumnezeu și pre pământ pace, întru oameni, bună voire“. În această sărbătoare a întregii creștinătăți, Sfânta noastră Biserică ne anunță cu glas stăruitor : „Christos se naște, măriți-L ; Christos din ceruri, întâmpinați-L ; Christos pe pământ, înălțați-vă ; cântați Domnului tot pământul, căci cu mărire s'a prea mărit“.

Preot Stelian Popescu
Constanța

Posturi vacante

Se declară vacantă parohia Valea Rusului, județul Ialomița, pe data de 15 Noembrie 1941, prin ieșirea din eparhie a pr. Ioan Răsvan, care s'a activat în cadrele armatei.

* * *

Se declară vacant postul de cântăreț dela parohia Adormirea II—Anadalchioi Constanța, pe data de 15 Decembrie 1941.

Impozitul pe „Venitul Epitrahilului”

Prin adresa Nr. 2597/941, pe care o redăm mai jos, Sf. Sinod ne comunică intervenția făcută de înaltul for bisericesc pe lângă Ministerul Culturii Naționale și Cultelor.

COPIE depe adresa Sf. Sinod Nr. 2597/1941.

„Cu frățească dragoste avem onoare a vă face cunoscut că Sfântul Sinod în ședința dela 24 Oct. a. c., luând din nou în discuție chestiunea impozitelor pe așa zisul „venit al epitrahilului” și-a însușit pe deplin răspunsul dat Onor. Minister al Culturii Naționale și al Cultelor prin adresa Noastră Nr. 2208 din 18 Octombrie a. c., în sensul că nu este vorba de un venit fix și de o taxă impozabilă, ci de ofrande benevole.

Ca atare, vă trimitem în copie adresa de mai sus, spre a lua cunoștință de cuprinsul ei, rugându-vă ca în sensul acesta să fie îndrumați toți preoții, și cu arătarea ca să săvârșească slujbele gratuit, îndeosebi botezul, împărtașania, cununia și înmormântarea”.

COPIE depe adresa Sfântului Sinod Nr. 2208/941, către Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor.

„Vă este pe deplin cunoscut faptul că, începând dela războiul mondial, preoțimea română a fost silită la plata unui impozit, necunoscut până atunci, pe așa zisul „venit al epitrahilului”. Impunerile s’au făcut anual, iar preoții, sub imboldul suspunerii față de autoritatea Statului, au plătit ce li s’a cerut. Și poate că lucrurile n’ar fi ieșit din această obișnuință dacă pe anul financiar în curs, 1941 - 1942, preoții n’ar fi fost impuși de organele fiscale din oficiu, fără nici un criteriu legal și obiectiv, la sume ce întrec orice închipuire. Deaceea, au îndreptat proteste întemeiate împotriva impozitelor din nou aplicate, către toate autoritățile competente și în măsură să înlătore această mare nedreptate.

Cum era firesc, un asemenea protest a fost adresat și Sf. Sinod, care este organul de supremă conducere al Bisericii Ortodoxe Române.

Sinodul Permanent, în ședința sa dela 9 Octombrie a. c., luând în discuție această chestiune și deoparte constatând că în multe părți preoții au fost impuși la așa zisele „venituri pe epitrahil” cu sume ce nu vor putea fi acoperite nici cu tot salariul ce primesc dela Stat, iar pe de alta, pornind dela principiul că în Biserica Ortodoxă niciodată n’au existat asemenea impozite, nefiind vorba de taxe sau venituri sigure ci numai de ofrande benevole cu care credincioșii răsplătesc osteneala preotului, a hotărât să vă roage să binevoiți a mijloci pe lângă Domnul Ministru de Finanțe pentru remedierea acestor stări de lucruri, su-

primându-se impozitele nou așezate pe veniturile epitrahilului.

Pentru susținerea acestei hotărâri a Sinodului Permanent de a se desliința acest impozit și ștergerea impunerilor făcute recent de organele fiscale pe veniturile epitrahilului, ținem să vă înfățișăm următoarele obiecțiuni și lămuriri :

1. Preoția nu este o profesiune, ci un apostolat și un ministeriu, care implică în sine harul divin. Ea nu este o îndeletnicire, ca oricare alta, de cum ar fi de pildă medicina, avocatura, ingineria, etc.

2. Ofrandele și darurile încredințate preoților sunt o datină străveche în Biserică și ele ființează chiar dela întemeierea ei. Cei cu dare de mână au adus și aduc daruri lui Dumnezeu din avutul lor și-l încredințează sau îl pun la îndemâna slujitorilor Altarului. Din aceste daruri preoțimea ajută pe cei săraci, împodobesc locașurile sfinte sau zidesc și întrețin așezăminte de binefacere. Dacă din aceste daruri sau ofrande se împărtășesc și preoții, aceasta o fac cu știrea și cu îndemnarea credincioșilor, care niciodată nu se gândesc să înzestreze biserica, iar pe slujitorii ei să-i lase în părăsire și suferință. Așa dar, ofrandele și darurile aduse de credincioși nu pot fi socotite venituri personale ale preotului, sau cum se zice, venituri profesionale. Ele nu pot fi supuse impozitului, după cum nu sunt impuse darurile pe care dintr'un duh creștinesc și le fac oamenii între ei.

3. Preoții nu au venituri pe epitrahil, fiindcă epitrahilul este un veșmânt bisericesc și ca atare nu poate fi socotit aducător de venituri. Cei ce au denumit ofrandele cu acest nume nu cunosc nici datinile și nici rânduiala Bisericii.

4. Ofrandele nu pot fi socotite ca parte întregitoare la salariu, căci ele nu sunt ale preotului, ci ale Bisericii lui Dumnezeu. Greșita interpretare a înțelesului ofrandelor sau darurilor aduse de credincioși a dus la legalizarea unui venit pe epitrahil. Darurile, de orice natură, n'au fost prevăzute de lege și nu pot fi supuse impozitului. Afară de aceasta, ofrandele credincioșilor pentru slujbele bisericești săvârșite de preot se deosebesc dela comună la comună și dela om la om, așa că o catagrafie a lor după categorii de comune și categorii de venituri este cu neputință. Singurul indiciu mai obiectiv ar fi numărul credincioșilor, dar și aici dărnicia individuală și starea materială a enoriașilor face aproape imposibilă o impunere dreaptă, ceea ce dovedește subrezenia legiferării acestui impozit.

Având în vedere că această chestiune este vitală și urgentă pentru preoțime și de prestigiu pentru Biserică, că prin hotărârea Sfântului Sinod din 6 Iunie a. c., a oprit să se pună taxe pentru slujbele religioase, Vă rugăm, Domnule Ministru, să binevoiți a stăruii pe lângă Ministerul Finanțelor pentru suprimarea impozitului pe preoți, pentru așa zisul venit al epitrahilului. Cerem aceasta în numele întregului cler, socotind că în vremurile grele de azi este bine să se aibă în vedere în primul rând interesele

superioare ale Bisericii, sentimentul de pietate și liniștea credincioșilor, autoritatea păstorilor sufletești, și deplina lor solidaritate cu poporul, care sunt în interesul Neamului, iar nu numai randamentul fiscal al impunerilor, care cu cât va fi mai sporit, cu atât se riscă a se pricinui nemulțumiri între credincioși și păstorii lor sufletești.

Și dacă totuși, întâmpinarea de față n'ar putea găsi înțelegerea nădăjduită de noi și de Sfântul Sinod la organele de conducere ale Ministerului de Finanțe, până la soluționarea definitivă a problemei, să se suspende orice urmărire a preoților, menținându-se, în cel mai rău caz, impozitele din anii trecuți, luându-se de bune declarațiile preoților“.

«Tomisul» urează abonaților,
cetitorilor și colaboratorilor săi,
cu prilejul Nașterii Domnului,
sărbători fericite ;
iar anul 1942 să aducă împlinirea
tuturor năzuințelor românismului
de pretutindeni.

SPRE ȘTIINȚA

Revista apare sub îngrijirea Secției Culturale.

Schimbul de reviste, trimiteri de articole, abonamente și orice corespondență, se va adresa Revistei «Tomis» la Sfânta Episcopie, Constanța.

ABONAMENTUL:

1 an pentru preoți, epitropi și abonați particulari 120 lei
1 an pentru cântăreți 100 .

SFANTA EPISCOPIE — CONSTANTA

P. C. Sale
Domnului

Resista. Raze de lumina

Facultatea de Teologie
Parohia

Bucuresti.
Comuna

Județul